

מדוע ה' מחבב את הכוכבים?

מדוע הכוכבים חביבים לפני הבורא?

והסביר בשם אביו זצ"ל שכל בריאת הכוכבים היתה רק בשביל לפייס את הלבנה, לעודד את רוחה, ולא היה בהם צורך מצד עצמם!

בריה שכולה מסמלת פיוס והטבה - ברור שתהיה חביבה עד מאוד לפני האב הרחמן, שברא את כל העולם מתוך מטרה להיטיב!

ומוסיף הגר"מ שנקודה הזו מדויקת גם בלשון הפסוק שאנו מזכירים כל יום בפסוקי דזמרה - "הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם" כלומר בגלל שה' חפץ להיטיב, ולפייס כל אחד כלבבו, לכן יש לו חביבות לכוכבים והוא "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא".

הכי קאמר - הללוהו כל כוכבים המאירים, אלא מעתה כוכבים המאירים הוא דבעו שבוחי, שאינן מאירין לא בעו שבוחי? [ב.]

משמע בגמרא שכל הכוכבים משבחים את ה' - ואפילו כוכבים שאינם מאירים, ויש להבין מה המעלה המיוחדת שלהם?

הגאון רבי ישראל מאיר דרוק שליט"א אומר שאכן מצינו בתחילת פרשת שמות שה' בא להודיע את חיבתו של ישראל - בכך שמנה אותן כמו הכוכבים - שמוציאן ומכניסן במספר ובשמותם, שנאמר 'המוציא במספר צבאם לכולם בשם יקרא'.

אמנם ישראל הם הנמשל, אבל עדיין צריך להבין גם את המשל -

החכמה במלחמת היצר - היא לברוח!

מי שאינו רוצה להינזק מהם חייב לנהוג בזהירות מירבית - ולשמור על כללי ריחוק באופן מוקפד, כמו שזוהרים מחומרים רעילים!

יש כאן הנחיה חשובה - במלחמה כדאי להיות רחוקים מהחזית!

מי שנמצא קרוב יותר לשדה הקרב - הסיכון שלו גבוה יותר, והסבל שלו כפול, הרבה יותר ממי שגר במקום מרוחק מהמערכה.

המסר הוא לברוח מנסיונות, להתרחק מהכיעור ומהדומה לו כמטחוי קשת, והיא סוד ההצלחה!

אמנם תמיד יש ניסיונות חדשים - אבל אם אתה נלחם מְעֻמְדָה טובה, קל לך לנצח, ולכן משכחו לבית המדרש - מי שמתרומם ועולה בעבודת ה' - יש לו כבר יותר כלים ואפשרויות לנצח.

דאמר ר' יהושע בן לוי לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו. [ג.]

ומדוע באמת צריך כל כך להתרחק מדבורים שאינם טהורים - עד כדי כך?

מסביר **הגאון רבי ירוחם הלוי ליבוביץ' זצוק"ל** [המשגיח ממיר] שהתורה הקדושה רוצה לשמור עלינו נקיים מכל השפעה מזיקה של הניסיונות המרובים כאן בעולם.

לניסיונות הללו יש כח השפעה גדול - למה הדבר דומה? לכלי מפוחם בפיו שומני, שדי בנגיעה קלה כדי להתלכלך ממנו בכתמים עקשניים.

לר' אשי היתה סיבה לשלב את האגדות בגמרא

הדברים נמסרו והותאמו במיוחד עבור מטרה זו - ולא דווקא לפי סדר התרחשות העניינים, ולכן גם בגמרא מצאנו לפעמים 'מילתא אגב אורחא קמ"ל', שר' אשי ראה לנכון ללמדנו.

מן הענין להביא מה שהורא **מון הגראי"ל שטינמן זצוק"ל** למגיד שיעור [כמדומה **הגרמב"ז שליט"א**] שבא לשאול האם לדלג על דפים של האגדות בשיעורים?

ענה לו מרן - אם ר' אשי סידר את הגמרא בסדר הזה כנראה היתה מטרה מסוימת... ועדיף לא לשנות.

אמר רב מנשיא בר תחליפא משמיה דרב זאת אומרת אין מוקדם ומאוחר בתורה. [ו:]

ממבט ראשון נשמע כאילו ח"ו יש כאן בלגן ואי סדר - ומדוע לא נמסרו הדברים כסדרן?

מסביר **הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצוק"ל** שהאמת היא שלימוד התורה אינו רק אמצעי להקניית ידע - שצריך להעביר בצורה מסודרת.

מטרת התורה ללמדנו חוקי חיים, לטעת בנו חיי עולם - לזכך אותנו להתקרב אל בורא כל העולמים!

השפעת המעשים לדורי דורות!!!

בתוספת המעשים שבהם שראינו את היחס של גדולי הדורות לדיבור נקי - עד שרב לא דיבר עם מי שלא הקפיד על לשונו, והלל הבטיח לתלמיד ששמר על לשונו להיות מורה הוראה.

עתה באה הגמרא לחדד לנו שכל התבטאות סתמית עומד מאחוריה תכונות עמוקות בשורש הנפש.

ומאידך גם יש לה השפעה אדירה עד סוף כל הדורות - שגם לאחר מאות שנים ניתן לזהות על סגנון הדיבור מי היו אבות אבותינו, ומאיזה שבט הוא בא.

וכך כל אדם צריך לשקול את מעשיו באחריות גדולה - מפני ההשפעה העצומה שיש לו על כל הדורות אחריו.

הוא דאמר דונו דיני אמרי שמע מינה מן קאתי דכתיב 'דן ידן עמו כאחד שבטי ישראל', ההוא דהוה קא אזיל ואמר אכיף ימא אסיסני ביראתא בדקו ואשכחוהו דמזבולן קאתי דכתיב 'זבולון לחוף ימים ישכון'. [ד.]

יש להבין מה יש ללמוד מהמעשה הזה, ומה משנה לנו מאיזה שבט הגיע אותו היהודי?

מסביר **הגאון רבי אברהם גרוזינסקי זצוק"ל** שהמעשים הללו מהווים השלמה לנושא של חשיבות הדיבור.

אחרי שראינו בתחילת הסוגיה את הקפדת התורה על לשון נקיה - וגם החיוב המוטל עלינו להקפיד על טהרת הלשון, בין בדברי תורה, ובין בשאר דברים.

גורמי השמים מהייבים אותנו לעשות רצון ה'

מסביר הגאון רבי שמואל יעקב בורשטיין זצוק"ל שבאמת הם לא נחלקו, אלא משלימים זה את זה. רש"י בא לומר את דברי ר' יהושע בן לוי [חולין ס.]. שאמר 'כל מעשה בראשית בקומתן נבראו בדעתן נבראו בצביונם נבראו'. כלומר שהמאורות שברא אלוקינו יש בהם דעת ותבונה לעשות רצון קונם, והם עושים את בשמחה בלי לשנות מתפקידם. אבל כל הציווי והקיום שלהם נועד עבור מוסר ההשכל שאנו נדרשים ללמוד מהם - להשתעבד למלכות שמים, ולעשות כל מצווה בזמנה המדויק, [ע"י רש"י סוף ניצבים] וזה דברי הר"פ.

הכי קאמר קרייה רחמנא לנהורא ופקדיה אמצותא דיממא וקרייה רחמנא לחשוכא ופקדיה אמצותא דלילה. [ב.] הנה רש"י פירש שה' קרא לבריאה המאירה שברא מהוד מעטה לבושו - וציווהו לשמש ביום, ולחושך צווה לשמש בלילה, 'קרא' כמלך שקרא לעבדו שיבא לפניו. משמע שיש לגורמי השמים מצוה לעשות את היום או הלילה - כל אחד בזמנו. ואילו הרבנו פרץ מסביר שה' ציוה שיחיה יום ולילה בשביל שיוכלו ישראל לקיים את מצוות היום ואת מצוות הלילה, התלויות בזמן.

מהי חירות אמיתית?

וניתן לראות שכבר בארבעת הפרשיות של חודש אדר כבר נפתח צוהר להתבונן במהות החג. ראשית 'פרשת שקלים' - שבה מתחדד ומודגש הערך של נתינה, ועזרה הדדית לצמצום הניגודים החברתיים. אחריה 'פרשת זכור' - מי שאוהב את הטוב אהבה עמוקה ותמימה, אינו יכול להישאר אדיש כלפי הרוע, בהכרח ישנא רע, ובמיוחד את מי שנוהגים בדיפלומטיות נכבדה כלפי בני המעמד שלהם, ורומסים את שאר הגזעים והמעמדות. וכשאנו קוראים את 'פרשת פרה' - בה אנו סולדים ומואסים בכל טומאה רוחנית, ומתמודדים עימה ע"י מאמץ לטהר כל מי שנטמא. המהלך הזה מוביל ומכין אותנו לקראת ליל הסדר שבו אנו סועדים בהתרוממות הנפש עם כל דכפין, בתוך שמחה בנחלתנו ובעמינו.

שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום. [א.]

מדוע נדרש זמן כל כך ממושך להתכונן לחג הפסח? אומר הגאון רבי הרב יחיאל יעקב וינברג זצוק"ל [השרידי אש] שחג החירות טבע בעולם הגדרה חדשה למושג חופש ושחרור. 'אל תקרי חרות אלא חירות' - חירות אין משמעותה העדר משמעת ופריקת יצרים, אלא אדרבא בניית משמעת פנימית עצמאית - ופיתוח אצילות אנושית! יצאנו ממצרים משעבוד לגחמותיו של פרעה הרודן - אל קבלת עול מלכות שמים בשמחה - מתוך רצון עצום להמליך את הבורא יתברך, עד שאין כל סתירה בין החפץ האישי של הפרט, לאינטרס המשותף לכולם - ריבוי כבוד שמים! ובכדי להשיג ולהבין את מהות החירות - צריך להתכונן לכל הפחות שלושים יום.

לדעת מה לא ללמד

ומלמד לאחרים - כדי שלא יהיה ח"ו כל לימודו חיצוניות! נקודה נוספת היא שרב אמור לסגן את היקף ידיעותיו, וללמד רק מה שתלמידיו יכולים לקבל. וכמו שמצאנו במדרש [שמות רבה לד א'] שאין הקב"ה בא בְּטַרְחָחוּת עם בריותיו, לא בא על האדם אלא לפי כוחו, אתה מוצא כשנתן הקב"ה את התורה לישראל - אילו היה בא אליהם בחוזק כוחו לא היו יכולים לעמוד וכ"ו שנא' קול ה' בכת, בְּכַחוֹ לא נאמר, אלא בְּכַח - לפי כוחו של כל אחד ואחד! זו החכמה הגדולה - ללמד פחות ממה שיודעים, ובאומנות מיוחדת לתת לתלמידים רק את מה שהם צריכים ויכולים לקבל.

כדאמר רב הונא אמר רב ואמרי לה אמר רב הונא אמר רב משום ר' מ לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה. [ג:]

פירש רש"י: ובשאר מקומות כתיב לשון מגונה וקצר - ללמדך, שישנה אדם לתלמידו לשון קצרה, לפי שמתקיימת גירסא שלה יותר מן הארוכה. הגאון רבי ירוחם הלוי ליבוויץ זצוק"ל [המשגיח ממיר] אומר שמלבד התועלת של התלמיד בכך שדברים שנאמרים בקיצור נשמרים יותר, יש כאן עוד מעלה חשובה מאוד למלמד עצמו. ראשית להשאיר בפנימיותו עומק ותוכן רב, מעבר למה שנותן

הזריזות - הכרחית לקיום המצוות

מיד לביתו להמשך עבודת הקודש. הלה תמה - הלא את הדואר מרוקנים בשעות הצהריים, ולמה לו למהר בשעת הערב? שיחכה עד לאחר תפילת ותיקין וכשהוא יורד לבית הכנסת ילך לנקודת הדואר, מה פשר המהירות? עד שהבין שרבנו רוצה לקיים את המצווה בזריזות ולא להתעכב רגע. אולם הגאון רבי חיים פרידלנדר זצוק"ל מביא שהגאון רבי אבא גרוסברד זצוק"ל פירש בשם הסבא מקלם זצוק"ל משמעות נוספת לזריזות מקדימים למצות! שהנה כמו שיש ספרים שיש בהם הקדמה הכרחית להבנת הענין - שבלעדיה אי אפשר ללמוד את הספר. כך גם מידת הזריזות - שהיא הפתיח והפתח להיכנס לקיום המצוות, ומבלעדיה לא שייך לעלות ולהתעלות בעבודת הבורא. ולכן לא פלא מדוע כל כך הקפידו גדולי ישראל להחזיק במידת הזריזות.

ותניא כל היום כולו כשר למילה אלא שזריזין מקדימים למצות שנאמר 'ישכם אברהם בבקר'. [ד.] בפשוטת הפירוש הוא שהזריזים מקדימים מקדימים את המצוות בהקדם האפשרי. ומפורסם לכל עד כמה גדולי ישראל נהגו בזריזות מופלאה בכל ענייניהם, כדוגמה נביא מעשה באחד שראה את מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א מסיים בשעת ערב להשיב תשובות לעשרות מכתבי השאלות, ומיד יורד בזריזות מביתו לעבר נקודת הדואר שעמדה ברחוב רשב"ם 15, שם שלשל את ערימת המכתבים ושם

ברכת מזל טוב

למזכה הרבים מעתיק השמועה, אשר מידי שבוע מרווה צאן קודשים מנועם תורת רבותינו מאורי הדור הגאון רבי יצחק גולדשטוף שליט"א לרגל הולדת הבן שיזכה לגדלו לתורה חופה ומעשים טובים ולהכניסו בבריתו של אאע"ה בעתו ובזמנו יתן ה' שיוסיף להרבות פעלים לתורה ולתעודה לאורך ימים שנים מתוך הרחבת הדעת מערכת פנינים מאירים

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל

ניתן לפנות לכתובת: peninim88@gmail.com

הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים